

Nina a Křupadlo

Tahle Fascinace de facto není moje. Jde o dceru. Ona moc nečte, víme? Ale poslední dva dny stěží sešla do kuchyně. V pyžamu, po poledni. Myslela jsem, že zase sjíždí nové seriály na Netflixu, když má v ruce iPad. Jenže na displeji vidím výpočty. Dobrovolná matika hned v červenci? „Ne, mami, to je kvůli takový knížce. Musíš řešit úkoly a výsledkem je někdy číslo, co tě pošle do stejné očíslované kapitoly. Vybíráš si cestu příběhem a můžeš to číst hodněkrát za sebou, prostě příště odpovíš na otázku jinak a ona tě posune na jinou stránku.“

Dobře, Nino, takže co je to za zážrak? Jmenuje se Vítek, křupadlo a kostičrout, napsala ho pseudonymní Petula Bendula a ilustroval Přemysl Ponáhlý. Je to hustě popsaný paperback plný akce, jejímž tvůrcem a občas obětí je třináctiletý Vítek Zachariáš, který přijíždí na prázdniny k babičce do Malých Žernosek, rád skládá rubikovku a poznává přírodu. Badatelskou vášeň možná zdědil po praprapradědovi, jenž prý objevil cestu do jiného světa...

Dcera tvrdila, že ke čtení potřebuje mobil, takže si ji na skautský tábor nesbalila. Jenže ono to tak úplně není, jen člověk nesmí být líný počítat z hlavy. Marně vzpomínám, jestli bylo počítání i v pravekých gameboocích, které jsem četla na základce. Vybavuju si Zeleňou příšeru, jež měla (nebo aspoň v mých vzpomínkách má) stejný formát, rozsah i vizuální podobu jako harlekýnky, a pár knížek Ljuby Štíplové. Gamebooky byly skoro po každé „žánrovka“, horor, sci-fi nebo fantasy a baví tytéž lidi, co hrají LARPy nebo deskovky. Koneckonců pohádkový gamebook (O Norikovi) napsal i náš neznámější vývojář deskových her, Vlaada Chvátil.

Jsem „Křupadlu“, jak tomuhle gamebooku doma říkáme, věděná, že mi připomnělo, že knížky nejsou jen beletrie, komiksy a leporela. A že hře na hrdiny může jeden (nebo jedna – v tom případě pokračuj na stranu 262) propadnout i doma v posteli.

KATEŘINA
KADLECOVÁ

UMĚLECKÉ MLÁDÍ V TRAFŮ GALLERY

VÝSTAVA Zdál se to být dobrý nápad a řekněme, že to je skvělý nápad! Galeristka Blanka Čermáková pro další z letních skupinových výstav v Trafo Gallery oslovila dva kurátory starší (Karel Srp) a střední (Jan Kudrna) generace, aby vybrali dvanáctku z nejmladších autorů, především malířů z česko-slovenského uměleckého prostředí. Jedenáctka se věnuje závěsnému obrazu, až na sochařku Lilu Garbos. Jedenáctka stále studuje na prestižních školách v Praze, Plzni, Ostravě a Bratislavě, s výjimkou Oskara Hořánka, který AVU absolvoval v roce 2022. Jedenáctka vybraných je pod třicet, až na ukrajinskou malířku Oksanu Sadovenko, jež po studiích v Kyjevě v roce 2022 nastoupila na bratislavskou VŠVU. Za pozornost rozhodně stojí i další, zmiňme alespoň Martina Geberta nebo Terezu Mátlovou. Výstava **Souostroví zaujetí** je v Trafo Gallery k vidění do 11. srpna. (MG)

KRUTÉ MOŘE VE VAŠICH UŠÍCH

AUDIO „Některé scény jsme nahrávali za specifických podmínek, které měly vliv na hlasový projev herců. Například dialogy, kdy námořníci vplouvají do ledových ruských vod, natáčeli herci ve spodních prádle v klimatizaci výrazně vychlazené místnosti,“ vysvětluje režisér audioknihy **Kruté moře** Miloš Vrána, proč je nový počin Audioteky tak skvělý. Román **Kruté moře** veterána druhé světové války **NICHOLASE MONSARRATA** se do zvukové podoby, čítající krásných a dobrodružných 21 hodin poslechu, převáděl během osmdesáti nahrávacích dní a podílil se na něm více než padesát interpretů. V hlavních rolích válečného příběhu o bitvě v Atlantiku se představují Pavel Soukup, Martin Stránský, Filip Jančík, David Novotný či David Matásek. Podmanivé audiokulisy tvoří řada autentických zvuků, dobových nahrávek i efektů. Posádka britské válečné korvety, která za druhé světové války doprovází konvoje nákladních lodí přes Atlantik, svádí smrtící souboje s německými ponorkami i vzdušnými silami **Luftwaffe**. Titul najdete na webu audioteka.cz. A pokud jste členy Audioteka Klubu, máte tu v rámci předplatného neomezený přístup k více než 1500 titulům. (KK)

FOTO IVO KARÁSEK

MUŽ, KTERÝ PROCHÁZEL ZDÍ

HUDBA V sobotu 27. července zemřel v 74 letech poetický textař a nevěšdní hudebník **OLDŘICH JANOTA (1949–2024)**. Byl průkopníkem řady experimentů na poli minimalismu i improvizované tvorby. V 80. letech se nebál vystupovat s magnetofonovými smyčkami, meditační hudbou Ireny a Vojtěcha Havlových nebo s akustickým ambientem. Na albu **Ztracený ve světě: A Tribute to Oldřich Janota (2009, Indies Scope)** mu vzdala hold řada umělců a díky péči producenta Járy Tarnovského vydal na osmi CD zvukový sborník **Ultimate Nothing (2016, Indies Scope)**. Šlo o navýsost nevěšdní tvorbu. (MK)

ČTVRTÁ BÁSEŇ

Vzduch byl bouří proscený
to ráno uprostřed léta.

Mraky pluly nebem jako bílé šátky,
cestovatel vítr mával na člověka.

Nekonečné srdce bezbřehé má vítr,
které pro nás tluče, když jsou naše nemá.

Mezi stromy šelestí, je majestátně věčný,
jako dávný válečník či jako píseň znělá.

Vítr opět odrazil ze stromů všechno listí
a brzdí hejno ptáků, jež tryskem vzduchem létá.

Vítr listy přeměnil do vlnek bez pěny,
do těl, co nic neváží, do rudého světla.

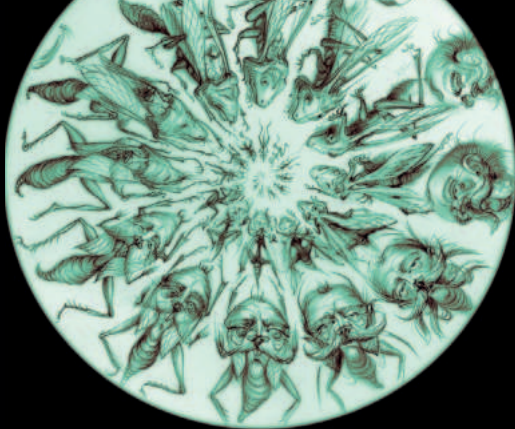
Jeho citů záplava se o nás něžně třísťí,
jeho vzpurná povaha je v boji přemožena.

Psal pouze zeleným inkoustem, dostal Nobelovu cenu za literaturu, i když oslavoval Stalina, odmítl být chilským prezidentem a přijal za svůj literární pseudonym příjmení Neruda (nikdy vlastně neřekl jasně proč; jméno Pablo odkazuje na Verlaina). U nás stále patří k neznámějším latinskoamerickým autorům, ale poslední překlad vyšel v roce 1985. **PABLO NERUDA**, vlastním jménem Ricardo Eliezer Neftalí Reyes y Basoalto (1904–1973), byl vždy levicově orientován, do Československa jezdil rád. Ale ohlávku socialistického realismu mu nasadili jeho překladatelé a vykladači v socialistických státech. Velká část jeho sbírek u nás nikdy nevyšla, jeho poezie má mnohem větší záběr (včetně surrealismu). Po téměř čtyřiceti letech vychází v novém překladu Jany Pokojové jeho nejúspěšnější sbírka **Dvacet milostných básní** (nakl. dybbuk). „Chci s tebou dělat to, / co dělá každé jaro třetího věku.“ (JŠ)

20 LET S ANET

HUDBA Populární **ANETA LANGEROVÁ** slaví dvě dekády na scéně a vydala dvojalbum **Zázračná písně krajina 20 LET** s devětatřicátkou písniček, z nichž většinu chtíce nechtíce znáte. Od roku 2004, kdy vyhrála první řadu hudební talentové soutěže **Česko hledá SuperStar**, si vybavíme minimálně *Vodu živou, Hříšná těla, křídla motýlí, Na Radosti, Dvě slunce* nebo třeba právě dojemné video k jarní *Zázračná písně krajiny*. V říjnu zpěvačka s Janáčkovou filharmonií Ostrava odehraje pět koncertů v Praze, Brně a v Ostravě. Udělejme si na tu hudbu čas – nebo aspoň na záznam hodinové reflexí debaty s Anetou Langerovou z letošních *Colours of Ostrava*, který stejně jako povídání s Lenny, s Tonyou Graves nebo s Kateřinou Tučkovou najdete na www.reflex.cz. (KK)

ENDEMIČKÁ MONSTRA NA BRUTALU

FESTIVAL Výstavní projekty k metalové slavnosti *Brutal Assault* patří už léta. Stejně přirozeně do jaroměřského pevnostního města zapadá **FRANTIŠEK ŠTORM**, zakladatel legendární blackmetalové kapely Master's Hammer, který tam pro letošek připravil výstavu **Endemická Monstra**. Organizátoři upozorňují, abychom neočekávali žádné děsivé obludy. V promomateriálech festivalu, který se uskuteční od 7. do 10. srpna, píše: „*Autorova bezbřehá kreativita utekla do fascinujícího světa endemických tvorů, ohrožených druhů živočichů či rostlin, jejichž jedinečnost spočívá v tom, že se vždy vyskytují pouze na jediném místě na světě – ať v realitě, nebo v autorově fantazii.*“ (MG)

DÍVKA A MOŘE VE VAŠÍ TV

FILM Podpory pro malé holky při všech těch věcech, co chtějí v životě dokázat, není nikdy dost. I proto pusťte dospívajícím dcerám (a klidně se po očku dívejte s nimi) na Disney+ **Dívku a moře**, zfilmovaný příběh vůbec první ženy, která pokořila Lamanšský průliv. Trudy Ederle (hraje ji Daisy Ridleyová) je dcerou německých přistěhovalců na Manhattanu a koncem dvacátých let minulého století vstoupí po vzoru své starší sestry Meg jako dvanáctiletá do ženské plavecké asociace. Snímek místy šablonovitě popisuje neuvěřitelnou diskriminaci, které sportovkyně musely čelit: cestou na zaoceánské lodi na pařížskou olympiádu je hlídaly jeptišky a po celé tři týdny nesměly na rozdíl od mužů trénovat, a když se Trudy rozhodla přeplavat La Manche (což se jí 6. srpna 1926 podařilo), přidělil jí trapného trenéra, karikaturu a kreaturu zároveň, který jí hází klacky pod nohy. Snímek Joachima Rønninga (*Max Manus, Kon-Tiki*, pátí *Piráti z Karibiku* i druhá *Zloba*) je ovšem skvěle hodnocený a nabije vás optimismem a energií. Ženskou. (KK)

Římsk...
ší kul...
Galer...
s nábo...
kou. T...
arcibi...
rámc...
souča...
svobo...
všech...
kolon...
ultrak...
jen za...

JANA BOHU

Pama...
vyprá...
draží...
dvaná...
a nezi...
organ...
minis...
vé říz...
již dis...
Pamá...
o ned...
umož...

MAREK GREG

Po pře...
ky z n...
s titul...
smutr...
telstv...
kolaci...
kladu...
Huga...
let po...
vydal...
vá uk...
rému...
posou...
neven...
nad n...

KATEŘINA KADL

NEV...
Arcib...
vytrv...
hem,